

005.915:614.2(478)

GRADUL DE TRANSPARENȚĂ AL GESTIUNII FINANCIARE ÎN SPITALELE PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Conf.univ. dr. Andrei PETROIA, Director
la Centrul de Consultanță
și Analiză Financiară și Bugetară, ASEM
petroia5@hotmail.com*

*Drd. Elena ZUBCOVA, Șef serviciul
audit intern la Centrul Național
de Management în Sănătate,
ezubcova@yahoo.com*

În ultimul deceniu, spitalele din Republica Moldova au beneficiat de cel puțin 20 de miliarde de lei, din banii AOAM. Chiar dacă volumul de bani alocat spitalelor este în creștere, nivelul de transparență al utilizării banilor publici rămâne scăzut.

Spitalele din Republica Moldova, fie republicane, fie raionale, s-au obișnuit să gestioneze banii în interior, fără ca să raporteze ce fac cu ei, chiar dacă e vorba de bani publici. O analiză a organizației Sănătate INFO arată că niciun spital republican nu a publicat până acum informații financiare complexe, din care să rezulte clar cum au fost gestionate banii și în ce scopuri. Dacă spitalele private trebuie să raporteze despre resursele de care beneficiază prin contract de la CNAM, atunci instituțiile publice trebuie să prezinte date detaliate raportate la toate sursele de venituri pe care le gestionează.

Cuvinte-cheie: transparență, analiză, spitale, bani, gestionare, buget.

JEL: G23, I13, I15, I18.

Introducere. Conform datelor publicate pe site-urile instituțiilor medicale sesizăm că multe etape din gestionarea banilor rămân cunoscute numai celor care gestionează banii – CNAM, pe de o parte, și instituțiile medicale contractate, pe de altă parte. De exemplu, valoarea contractelor, volumul de servicii prevăzute, condițiile pe care și le asumă ambele părți sunt publice acum. Cu toate acestea, atât CNAM, cât și instituțiile, care au semnat contracte pentru a presta servicii medicale, sunt obligate, prin prisma prevederilor Programului unic, să asigure „transparența gestionării mijloacelor contractate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală”, în timp ce, la baza contractării, trebuie să stea următoarele principii: „alinieră la prevederile politicilor naționale în domeniul sănătății, eficiența și transparența în utilizarea mijloacelor

005.915:614.2(478)

ON THE DEGREE OF FINANCIAL MANAGEMENT TRANSPARENCY IN THE PUBLIC HOSPITALS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

*Assoc. Prof. PhD Andrei PETROIA,
Director of Centre for Financial and Budgetary
Consulting and Analysis, ASEM
petroia5@hotmail.com*

*PhD candidate Elena ZUBCOVA,
Head of internal audit service, National Health
Management Centre
ezubcova@yahoo.com*

During the last ten years, the hospitals from the Republic of Moldova have received at least MDL 20 billion from the funds of CHI. Even if the amount of money allocated to hospitals is increasing the level of transparency of public money usage will decrease.

Moldovan hospitals, either republican or district, have got used to managing money without reporting what they are doing, even if they are speaking about public money. According to the analysis of Sănătate INFO, no republican hospital did publish full financial reports, by which we can observe how public money managed and its aim. If private hospitals should report on the resources, they receive through the contact with NHIC, then all public institutions should present detailed information about the sources of revenues, which they manage.

Key words: transparency, analysis, hospitals, money, management, budget.

JEL: G23, I13, I15, I18.

Introduction. According to the data published on the medical institutions' websites, we notice that there are a lot of stages of money management that are familiar for those who is managing money: NHIC on the one side and public medical institutions on the other side. For instance, the value of contracts, the volume of the services, the public conditions that are assumed by the both parts are public now. However, NHIC and all public institutions which have signed the contract for the medical services must assure “the transparency of contracted means from the assurance funds for the healthcare”, while the basis of construction should follow several rules: “the alignment to the provisions for the national policies of the medical domain, the efficiency and transparency in the usage of the public financial means that are based on the people’s necessity of the medical services”. In this context, we have analysed

financiare publice, bazate pe necesitățile populației în servicii medicale”. În acest context, am analizat câte spitale, din cele existente în prezent, asigură transparența de care este nevoie [4].

Metode aplicate. Pentru o mai bună înțelegere a domeniului, au fost selectate doar procedurile de bază: analiza și sintetizarea datelor statistice, documentelor, informației publicate pe site-urile instituțiilor medicale, legislației în vigoare, sondajelor, interviurilor, analize secundare (alte surse). Interpretările grafice și economice ar putea fi puse la baza unor concepte de transparență în gestionarea banilor publici în spitalele din Republica Moldova.

Rezultate și discuții. Datele prezentate de CNAM denotă că, în primul an de la implementarea Legii AOAM [2], spitalelor le-au revenit cel mai auster buget – doar 550 de milioane de lei. De atunci, însă, sumele alocate spitalelor au crescut constant. În 2005, se alocu, în acest scop, 631 de milioane de lei, în 2007, aproape 1 miliard, iar din anul 2008, cifra a depășit 1 miliard de lei, ajungând, în anul 2016, la 2,8 miliarde de lei.

several hospitals from the public reports which assure the necessary transparency [4].

Applied methods. For a better understanding of the field, we have selected only the basic procedures: analysis and synthesis of statistical data, documents and the information published on the websites of medical institutions, legislation in force, surveys, interviews and secondary analyses (other sources). There are graphic and economic interpretations that are able to be the base of the transparency concepts in the management of the public money from the hospitals of the Republic of Moldova.

Results and discussions. The data presented by NHIC show that for the first time from the implementation of the CHIF Law [2], hospitals have returned to the unbending budget – only 550 billion lei. Since then the allocated sums of the hospitals have increased constantly. In 2005 the sums have allocated to MDL 631 billion, in 2007 to approximately MDL 1 million and since 2008 the sum has passed MDL 1 million growing until 2016 to MDL 2,8 million.

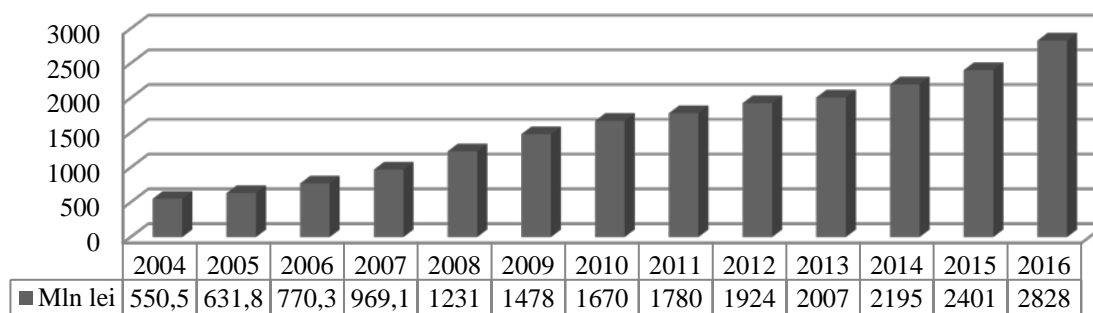

Figura 1. Sumele alocate pentru întreg sistemul spitalicesc din FAOAM / Figure 1. The allocated sums from the whole hospital system CHIF

Sursa: CNAM [7] / Source: NHIC [7]

Legea Ocrotirii Sănătății [1] reglementează: „mijloacele financiare ale instituției medico-sanitare publice provin din fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală (în bază de contract de asistență medicală încheiat cu CNAM sau cu agențiile ei teritoriale), din sursele bugetare, din serviciile prestate contra plată, din donații, granturi și sponsorizări, din alte surse financiare permise de legislație”. Așadar, sursele de unde instituțiile medicale pot beneficia de bani sunt multiple.

Contractele cu CNAM [3]. În urma evaluării surselor de finanțare, am determinat că sunt principala sursă de venituri. În baza acestora, CNAM procură servicii medicale pentru cetățenii asigurați, contribuțiile la Sănătate fiind obligatorii, prin lege, în Republica Moldova. Inițial, contractele se încheiau

The Law of Health Protection [1] provides that “the financial means of the public medico-sanitary institutions result from the obligatory assurance funds for the medical care (which is based on the contract for medical care entered between NHIC or with the territorial agencies), from the budgetary source, from the tax-free services, from the donations, grants and sponsorships and from other permitted by the legislation financial sources. That is why there are multiple sources from which any medical institutions could have the benefit.

Contracts with NHIC [3]. Following the assessment of funding sources we determined that this is the major source of benefit. Based on these the NHIC could buy the medical service for assured citizens, the contributions for the Health Ministry must be obligatory by the law in the Republic of Moldova. Initially,

în baza datoriilor istorice, apoi în baza cazului tratat, iar mai nou, și în baza sistemului DRG (pentru cazuri acute). Conform legislației, în fiecare an, instituțiile negociază cu CNAM suma contractelor. Procesul este însă unul netransparent, iar contractele cu justificarea sumelor nu sunt făcute publice.

Serviciile contra plată [3]. Din analiza datelor publicate de instituțiile medicale, reiese că sumele pe care le obțin spitalele din serviciile contra plată nu prea pot fi estimate, sunt necesare unele rapoarte financiare. Totuși, unele instituții publică cifre care constituie, în medie, 5 procente din volumul total al veniturilor. De exemplu, Spitalul raional din Cahul a fost contractat de către CNAM, în 2016, cu 57 de milioane de lei, dintre care 3 milioane constituie resurse extrabugetare. Spitalul Municipal nr.1 din capitală, publică, pentru 2016, peste 4 milioane de lei din servicii contra plată, cu majorarea constantă a cazurilor tratate în afara sistemului FAOAM. Numeroase spitale prezintă, de asemenea, creșterea constantă a numărului de pacienți tratați pe banii lor.

Sursele de la fondator [3]. Spitalele publice au fondatori diferiți – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este fondatorul spitalelor republicane, Consiliul Municipal Chișinău este fondatorul instituțiilor municipale, iar în cazul celor raionale, fondator este consiliul raional. Conform prevederilor legale, administrațiile publice nu sunt obligate să aloce bani spitalelor, ci doar se recomandă finanțarea pentru consolidarea bazei tehnico-materiale [1]. Analiza cuantumurilor denotă că acestea sunt neesențiale și constituie, din bugetul ocrotirii sănătății, nu mai mult de 1 sau 1,5 procente. Potrivit datelor Sindicatelor [6], în 2016, în total, administrațiile au alocat 77 de milioane instituțiilor medicale, din care 38 de milioane revin Consiliului Municipal Chișinău. Administrația locală din Bălți a alocat numai 152 de mii de lei, iar spitalele raionale au obținut, anul trecut, aproape 13 milioane de lei. Cel mai puțin – peste 4 milioane de lei – au ajuns în conturile instituțiilor medicale primare. De altfel, fondatorii alocă tot mai puțini bani, suma fiind în scădere de cel puțin trei ani consecutiv.

Asistența oficială pentru dezvoltare [3]. În baza informațiilor publicate pe site-ul Ministerului Sănătății, percepem că, în 2013, Republica Moldova a beneficiat de o sumă record de asistență financiară din partea partenerilor internaționali – 64 de milioane de dolari, care, peste jumătate – mai exact 55%, au fost direcționați către spitale. În 2011, suma era 46 milioane de dolari, dintre care, către spitale, erau direcționați tocmai 63% din resurse. În 2014, suma granturilor și creditelor a ajuns la 18

the contracts were signed as the basis of the historical debts, after that according to the case, but today the newest ones with the help of DRG system (only the urgent case). The law provides that every year all of the institutions negotiate with NHIC about the sum of the contracts. The process is non-transparent, but the contracts with the sums are not made public.

Tax-free services [3]. From the analysis of data published by medical institutions, it is clear that the sums that could be obtained by the hospitals from the tax-free services cannot be estimated. However, some of institutions operate with numbers that are accounting for the average of 5% from the total value of the income. For instance, the Cahul District Hospital was contracted in 2016 by the NHIC for MDL 57 million, from which 3 million are accounting for the extra-budget sources. The Municipal Hospital no.1, from Chișinău publishes, for 2016, over MDL 4 million from tax-free services, with the constant increase of the treated causes besides the CHIF system. Numerous hospitals also show a constant increase of patients that are treated on their own account.

Founder's sources [3]. All public hospitals have different founders – Ministry of Health, Labour and Social Protection is the founder of all republican hospitals; Chișinău Municipal Council is the founder of all municipal institutions, but for the regional hospitals – the Regional Council. The Law does not force all public administrations to allocate money to the hospitals, but only recommends financing the consolidation of the technical and material basis [1]. The analysis of the amounts denotes that these sums are not essential and are allocated from the budget of Health care protection for not more than 1 or 1,5%. According to the information of the Trade Union [6], in 2016 administrations have allocated MDL 77 million to public medical institutions, out of them MDL 38 million have returned to Chișinău Municipal Council. Local administration of Bălți municipality has allocated only MDL 152 thousand and the district hospitals obtained almost MDL 13 million last year. The least – over MDL 4 million – were transmitted to the primary medical institutions. Otherwise, founders allocate less money and that is why the sum decreased in comparison with 3 previous years.

Official assistance for development [3]. Based on the information published on the website of the Ministry of Health, we can see that, in 2013, the Republic of Moldova benefited of a record sum for the financial assistance from international partners – USD 64 million, out of which over a half – 55% have been directed to hospitals. In 2011 the sum was USD 46 million, from which 63% of resources have directed to hospitals. In 2014 the sum grants and

milioane de euro. Pentru anii 2015 și 2016, Ministerul Sănătății a încetat să mai publice această informație [5]. La începutul acestui an, în cadrul primei ședințe ODA, secretarul Consiliului sectorial de coordonare a asistenței externe, Lilia Nița, menționa că „sistemul de sănătate a beneficiat de 30 de milioane de dolari în 2016”, fără diseminarea informației pe tipuri de asistență medicală. Din acest an, procentul granturilor a scăzut drastic, în schimb, crescând creditele.

credits has achieved the amount of EUR 18 million. For the period 2015-2016 the Ministry of Health has ceased to publish the reports [5]. At the beginning of the year, during the first session of ODA, Mrs. Lilia Nița, the Secretary of the Regional Coordinative Council mentioned that: “the health system has benefited of USD 30 million in 2016”, without any information about the types of medical assistance. That is the reason why the percentage of grants has decreased dramatically, but the percentage of credits has increased.

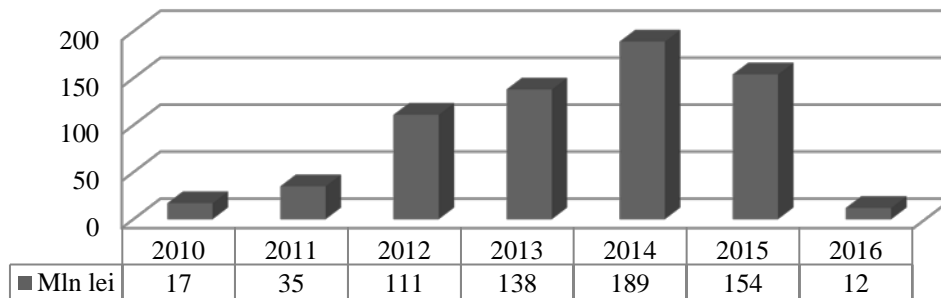

Figura 2. Mijloace financiare alocate din Fondul de dezvoltare pentru proiecte investiționale / Figure 2. Financial means allocated from the Development Fund for Investment Projects

Sursa: CNAM [7] / Source: NHIC [7]

Proiecte investiționale [3]. Această formă de finanțare a fost reglementată din anul 2010, tot cu banii CNAM. La cele existente deja, a fost format încă un Fond de dezvoltare, din care banii erau împărțiți pe proiecte investiționale. De-a lungul timpului, gestionarea acestui fond a fost cel mai des criticată, inclusiv de către Curtea de Conturi, care a depistat, ani la rând, nereguli serioase, pornind de la componența comisiei care examinează proiectele investiționale, până la modul cum au fost împărțiți și apoi investiți banii alocați. Studiarea datelor financiare informative ne permite să afirmăm că, prin acest fond, în total, de la constituire, s-au mai alocat spitalelor încă peste jumătate de miliard, mai exact, 656 de milioane de lei.

Conform analizei informației publicată de spitalele republicane, rezultă că [4]:

Institutul de Medicină Urgentă. A publicat date forte, conform cărora, aflăm că, pentru salarizare, au fost alocate 92,2 milioane de lei, iar pentru medicamente, aproape 47 de milioane de lei. Salariul mediu al unui angajat a constituit 4.732 de lei. Alte date financiare lipsesc. Datele publicate sunt mai mult informative, privind activitatea medicală a instituției.

Spitalul Clinic Republican. Ultima actualizare a informației publicate datează din anul 2014, ceea ce înseamnă că, timp de trei ani, instituția nu a publicat nicio informație financiară, de interes public. Datele mai vechi vizează, de asemenea, mai mult date medicale, decât financiare.

Capital invest projects [3]. This form of hospital financing was regulated back in 2010, with the contribution of NHIC financing. Besides the existing ones, another Development fund was formed, where money were divided into several investment projects. Over time, the management of this fund has been criticized by the Auditing Chamber as well, which, during some years, has discovered serious irregularities, ranging from the members of the commission examining the investment projects to the way they were divided and then the allocated money invested. The study of informative financial data allows affirming that through this fund, in total, since it was established; more than half a billion was allocated to hospitals, namely MDL 656 million.

According to the analysis of the information published by the Republican Hospitals it follows that [4]:

The Institute of Emergency Care published the data according to which we find out that MDL 92.2 million have been used as salaries and almost MDL 47 million for medicines. The average salary of an employee amounted to MDL 4,732. Other financial data is missing. The published data shows more information about the medical activity of the public institution.

The Republican Clinical Hospital. The latest update of the published information dates back to 2014, which means that for the latest three years the institution has not published any financial informa-

Institutul Mamei și Copilului. Nici acest spital nu a publicat date financiare, iar informațiile de acest tip lipsesc cu desăvârșire. Pe site-ul instituției, pot fi găsiți indicatori de calitate, ce permit analiza situației. Aceștia se referă la numărul de angajați, procentul din totalul veniturilor destinate pentru salariizare, procentul veniturilor proprii din totalul veniturilor, însă, în lipsa cifrelor concrete, acești indicatori nu sunt relevanți. Suma contractată lipsește.

Institutul de Cardiologie. În acest caz, sunt făcute publice doar anunțurile privind achiziționarea a diverse bunuri și un plan al achizițiilor pentru anul 2017.

Institutul Oncologic. Ultima informație publicată privind activitatea datează din anul 2016 și conține câteva seturi de date, economico-financiare și medicale. Instituția anunță că veniturile au crescut cu 10247,6 mii lei și că resursele pentru finanțare s-au mărit cu 3,6% din 2015, pentru aceeași perioadă. Ponderea cea mai mare, din totalul veniturilor, revine mijloacelor din FAOAM, în sumă de 194158,1 mii lei, ceea ce constituie mai mult de 67% din venitul total.

Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie. Pe site-ul spitalului, nu sunt publicate date financiare sau date despre licitații. Ultimele date publicate sunt din decembrie 2016.

Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă”. Pagina web a instituției nu funcționează.

Institutul de Neurologie și Neurochirurgie. Instituția publică anunțuri privind achizițiile publice, nu și rezultatele acestora. Informațiile referitoare la activitatea medicală sau datele financiare lipsesc.

Spitalul Clinic de Psihiatrie. Site-ul instituției este slab dezvoltat și puțin sau aproape deloc actualizat. Aici, lipsesc orice date medicale sau economico-financiare.

Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”. Site-ul nu asigură niciun fel de date economico-financiare. Datele despre achiziții lipsesc.

Spitalul de Dermatologie și Maladii Comunicabile. A publicat informații privind activitatea pentru anul trecut de gestiune, unde sunt indicate mai multe date cu caracter medical, preventiv etc. și mai puține date economico-financiare. Instituția indică sumele pe care le gestionează din bugetul de stat și din resurse internaționale și atât.

Dispensarul Republican de Narcologie. Site-ul instituției pare să fie în perioada de reconstrucție. Deși sunt publicate informații despre activitățile realizate, datele financiare lipsesc.

Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății. Ultima informație privind activitatea instituției este cea din 2014 publicată în 2015. Aceasta conținea date despre bugetul instituției și repartizarea banilor, în

tion of public interest. The older data reflect more medical facts rather than financial data.

The Mother and Child Public Institute also lacks published information on financial data. Quality indicators can be found on the official website of the institution, allowing an analysis of the situation. These indicators also refer to the number of employees, the percentage of the total revenue for salaries, the percentage of own revenues in the total income, but in the lack of exact figures all these indicators are not relevant. The contracted sum is missing.

The Institute of Cardiology. This hospital has published only the public announcements on acquisition of various goods but also a procurement plan for 2017.

The Oncological Institute. The latest activity information dates back to 2016 and contains several sets of data: economic, financial and medical. This public institution announces that revenues increased by MDL 10247.6 thousand and the resources for financing increased by 3.6% from 2015 for the same period. The largest share of the total revenues comes from the CHIF funds. It amounts MDL 194158.1 thousand, which accounts for more than 67% of the total income.

The Clinical Hospital of Traumatology and Orthopaedics, has not published financial data or auction data on the hospital's official website. The latest data was published in December 2016.

The official website of the *Clinical Infectious Diseases Hospital “Toma Ciorba”* is not working.

The Institute of Neurology and Neurosurgery publishes public procurement notices, but not their results. Information of medical activity or financial data is missing.

The website of *Clinical Psychiatric Hospital* is not well developed and is not upgraded. Any medical or economic and financial data is missing here.

The Institute of Phthisiopneumology “Chiril Draganiuc”, does not provide any kind of economic and financial data. Purchasing data is also missing.

Dermatology and Communicable Diseases Hospital has published a report on for last year, where mostly medical, preventive, etc. data is provided and less economic and financial data. The institution indicates the amounts it manages from the state budget and international resources and nothing more.

The Republican Narcology Dispensary’s site appears to be under reconstruction. Although there is information on the performed activities, the financial data is missing.

The Clinical Hospital of the Ministry of Health last published information was in 2015 about the institution's activity in 2014. It contained data on the institution's budget and the distribution of money,

funcție de tipurile de servicii prestate, precum și categoriile de cheltuieli. Datele n-au mai fost actualizate de trei ani consecutiv.

Spitalul de Psihiatrie Bălți. Pe site-ul instituției, lipsesc datele financiare, iar anunțurile privind tenderele organizate nu se mai publică din 1 ianuarie 2016.

Spitalul de Psihiatrie Orhei. Nu dispune de pagină web.

Evaluarea datelor publicate de spitalele municipale arată că [4]:

Spitalul pentru Copii „Valentin Ignatenco”. A publicat cele mai recente date medicale și economico-financiare. Pe site-ul instituției, poate fi găsită ultima actualizare a datelor financiare pentru anul trecut de gestiune, dar și pentru primele șase luni ale acestui an. Datele se referă la bugetul total, gestionat de instituție, inclusiv suma contractată cu CNAM și cea alocată de fondator, sumele direcționate pentru salarizare, medicamente, hrana pacienților, obiecte de valoare, întreținerea tehnică a utilajelor, servicii pază, servicii bancare etc.

Spitalul Clinic Municipal nr. 1. A publicat, cu regularitate, în ultimii ani, date despre activitate, în care se conțin și indicatori economico-financiar. Setul de date este același – suma contractată de către CNAM, veniturile din serviciile contra plată, sumele alocate pentru salarizare, reparații, tehnică, medicamente și chiar veniturile obținute din dobândă. Datele sunt publicate pentru anul trecut de gestiune și pentru primul semestru al acestui an.

Spitalul Clinic de Maladii Infecțioase pentru Copii. A publicat cea mai recentă informație, care este concentrată mai mult pe activitatea medicală, însă figurează și suma contractată de către CNAM și modul în care aceste resurse au fost alocate.

Spitalul Municipal nr. 1 pentru Copii. Nu a publicat încă informația de activitate pentru acest an. Datele făcute publice, care vizează anul 2016, țin de activitatea medicală mai mult – gradul de asigurare cu medici, capacitățile și dotările spitalului, aprovizionarea cu medicamente (fără a indica date exacte).

Spitalul Municipal Sfânta Treime, publică, în ultimii ani, cu regularitate, date financiare, pentru anul complet de gestiune și pentru primul semestru din an, în care se regăsesc sumele contractate de către CNAM, resursele din servicii contra plată și numărul cazurilor tratate. La fel ca și alte instituții, Spitalul Sfânta Treime atenționează despre probleme financiare serioase din cauza reducerii volumului contractării.

Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”. A publicat informații privind licitațiile organizate, suma licitațiilor, câștigătorii și onorarea

depending on the types of services provided, as well as the categories of expenditures. This data has not been updated for three consecutive years.

Psychiatric Hospital of Balti municipality does not have financial data on the institution's website, and the announcements regarding the organized tenders are no longer published as of January 1, 2016.

The Psychiatric Hospital of Orhei does not have a website.

The evaluation of data published by Municipal Hospitals shows that [4]:

Children Hospital “Valentin Ignatenco” has published the latest medical and financial data. On the institution's website is the latest financial data for last year, also for the first six months of the current year. This data refers to the total budget managed by the institution, including the amount contracted with the NHIC and that allocated by the founder; the amounts were targeted for salaries, medicines, patient nutrition, valuables, technical maintenance of equipment, security services, banking services, etc.

Municipal Clinical Hospital no.1 has regularly published during the last years information on its activity, which contain economic and financial indicators. The data set is the same, for instance: amount contracted by NHIC, income from the paid services, amounts allocated for salary, repairs, technical facilities, medicine and even earned interest. Data was published for the last year and for the first semester of this year.

The Clinical Hospital for Infectious Diseases for Children published the most recent data, which is focused on medical activity, but it also includes the amount contracted by NHIC and how these resources were allocated.

Municipal Children Hospital nr. 1 has not yet published the activity information for this year. Data made public in 2016 relates more to medical activity – the degree of physician insurance, the hospital's capacities and facilities, the medicine supply (without any exact data).

The Holy Trinity Municipal Hospital regularly publishes financial reports for the full year of management and for the first semester of the year, where are included the amounts contracted by the NHIC, the resources for services against payment and the number of cases treated. Like other institutions, the Holy Trinity Hospital states serious financial problems due to the reduction in unprecedented contracting volume.

The Municipal Clinical Hospital Saint Archangel Mihail has published data on the organized auctions, the sum of the auctions, the winners and the honouring of the contracts, the medical and

contractelor, activitatea medicală și economico-financiară în semestrul I al anului 2017.

Maternitatea nr. 2. Nu dispune de web-site.

Spitalul Municipal nr. 4. Dispune de o pagină Facebook, care permite administrației să interacționeze în social-media, însă lipsește web-site-ul care ar permite plasarea unui spectru important de date.

Spitalul Municipal de Ftiziopneumologie din Chișinău. Site-ul instituției nu conține informații de interes public. Lipsesc orice date cu caracter financiar ale instituției, precum și anunțurile de achiziții publice. Pagina web este formală.

Spitalul Clinic Municipal din Bălți. A publicat informația pentru primele șase luni ale acestui an, în care este redată activitatea medicală a instituției – numărul de paturi, procentajul de utilizare a paturilor, durata de internare a unui pacient etc. Datele financiare lipsesc aproape cu desăvârșire.

Cercetarea sumelor publicate de spitalele raionale relevă că [4]:

Spitalul din Cahul. Este singura instituție de nivel raional, care publică cu regularitate, din anul 2009, informația privind activitatea în care se conțin și date financiare. Setul de date conține indicatori privind resursele instituției, în dinamică, fiind reflectat scopul în care se utilizează acestea. În ceea ce privește achizițiile publice, acestea sunt indicate doar într-un ordin general al tenderelor planificate pentru întreg anul de gestiune. După Spitalul din Cahul, la capitolul transparență, ar putea figura cel din *Ungheni*. Informația conține date desfășurate despre licitațiile organizate, documente care sunt informative și utile. *Spitalul din Cimișlia.* Sunt publicate informații privind activitatea economico-financiară, în primul semestru al anului 2017, contractul cu CNAM-2017, scanat, acordul adițional nr.1 și unele informații despre licitații. Alte date financiare ce țin de modul cum sunt folosiți banii instituției nu există.

În cazul altor instituții, site-urile sunt mai mult de formă, fără să existe niciun fel de informații. Drept exemple, în acest sens, servesc *instituțiile spitalicești din Anenii-Noi, Basarabeasca, Briceni, Căușeni, Criuleni, Edineț, Florești, Hâncești, Ialoveni, Leova, Oenița, Râșcani, Soroca, Strășeni, Ștefan-Vodă, Taraclia și Telenești.*

În cazul altor spitale, informațiile sunt sporadice. *Spitalul din Cantemir*, de exemplu, a publicat date parțiale despre licitații și câteva anunțuri de tendere. *Spitalul din Dondușeni* a publicat date parțiale despre achiziții, în mare parte, din anul 2016. Sumele contractelor lipsesc, fiind trecuți doar câștigătorii. Pe site-ul *Spitalului din Călărași*, am găsit doar câteva tendere din 2016, în timp ce, la *Spitalul din Glodeni* – doar licitații pentru procu-

economic and financial activity in the first semester of 2017.

Maternity clinic no. 2, does not have a web site.

Municipal Hospital no. 4, has a Facebook page that allows the administration to interact with social media, but there is no website that would allow the placement of an important spectrum of data.

The Municipal Hospital for Phthisiopneumology in Chișinău municipality website does not contain any information of public interest. Any data on the institution's financial data, as well as public procurement notices is missing. The webpage is formal.

The Municipal Clinical Hospital in Bălți municipality published information for the first six months of this year, in which is mentioned the medical activity of the institution – the number of beds, the percentage of beds used, the length of hospitalization of patients, etc. Financial data is almost completely absent.

Research on the sums published by district hospitals reveals that [4]:

Cahul District Hospital is the only district level institution that regularly publishes, since 2009, the activity data containing financial data. The data set contains information on the institution's resources in a dynamic way, reflecting the purpose in which they are used. In the case of public procurement, they are indicated in a general order for tenders planned for the full year of management. After the Cahul District Hospital, the Ungheni District Hospital is developed in terms of transparency. This public institution contains data on organized auctions, documents that are informative and useful. In the case of the *Cimișlia District Hospital* the information on economic and financial activity is published in the first semester of 2017, contract with NHIC-2017, scanned, also published the additional agreement no.1 and some information about auctions. Other financial data on how the institution's money is used does not exist.

As for other institutions, the websites are more formal, without any information. Examples of such hospitals are *Anenii-Noi, Basarabeasca, Briceni, Causeni, Criuleni, Edinet, Floresti, Hancesti, Ialoveni, Leova, Ocnita, Rascani, Soroca, Straseni, Stefan-Voda, Taraclia and Telenesti.*

Concerning other hospitals, the information is sporadic. In *Cantemir*, for example, there are partial data on auctions and several tender notices. *Dondușeni hospital* has published partial data on acquisitions; most of them are dated in 2016. The sums of contracts are missing, with only the winners. On the website of the *Calarasi District Hospital*, we have found only a few tenders in 2016, while in *Glodeni* only the auctions for purchasing food. On the website of the *Soldanesti Medical Institution* we

rarea alimentelor. În rest – nimic. Pe site-ul *instituției medicale din Șoldănești*, figurează informații extrem de succinte, din doar câteva fraze despre activitatea medicală a instituției și câteva privind achizițiile desfășurate, însă doar în ceea ce privește procurarea de alimente și petrol. *Spitalul din Rezina*, ultimele rapoarte datează din 2015. *Spitalul din Nisporeni*, au devenit transparente doar câteva anunțuri de licitații. Datele financiare lipsesc. Aceeași situație există și la *Spitalul din Orhei*.

În cazul unor spitale, informațiile nu mai sunt actualizate tocmai din anul 2009. Este cazul *Spitalului din Sângerei*. Administrația *Spitalului din Fălești*, de exemplu, a decis că este suficientă informația de autoevaluare. Din aceasta, reiese că instituția este una model, acumulând indici maxim posibili, la diverse categorii. *Spitalul din Drochia* dispune de pagină web cu probleme tehnice. *Spitalele din Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești* nu au pagini web.

Concluzii. Gradul de transparență al mecanismului de gestiune financiară în spitalele din Republica Moldova este scăzut. Toate spitalele, și cele publice și cele private, trebuie să publice toate datele privind modul în care gestionează banii. Aceste date nu constituie secret de stat sau comerciale, de aceea, nu există temei să nu fie făcute publice. Consumatorii de servicii medicale percep că sistemul este nefuncțional mai mult decât declară Curtea de Conturi sau alte instituții responsabile.

have found very brief information, just a few phrases about the medical activity of the institution and some data about the acquisitions, but only in terms of purchasing food and oil. At *Rezina*, the latest information dates back to 2015. In *Nisporeni* there are few auctions. Financial data are missing. The same situation is in *Orhei*.

In the case of some hospitals, the information is not updated anymore since 2009. This is the case of *Sângerei Hospital*. *Fălești* administration, for instance, has decided that a “self-evaluation” data is sufficient. It reflects that the institution is a model, accumulating maximum possible indices in various categories. *Drochia Hospital* has a technical problem with the web page. *Hospitals in Comrat, Ceadâr-Lunga and Vulcănești* do not have any web pages.

Conclusions. The degree of transparency of the financial management mechanism in the hospitals from the Republic of Moldova is low. All hospitals, both public and private, must publish all the data on how they manage their money. These data does not contain state or commercial secrets. And that is why there is no reason not to make them public. Healthcare consumers perceive that the system is dysfunctional more than the Court of Accounts or as other responsible institutions declare.

Bibliografie/Bibliography:

Legi

1. Legea nr. 411 din 28.03.1995 ocrotirii sănătății, Monitorul Oficial nr. 34 din 22.06.1995
2. Legea nr. 1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Monitorul Oficial nr. 38-39 din 30.04.1998

Surse electronice

3. http://www.e-sanatate.md/News/7308/infografic-miliardele-nevazute-cati-bani-publici-au-primit-spitalele-din-moldova-in-ultimii-10-ani-transparenta-lipseste-si-totul-porneste-de-la-achizitiit?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=miliardele_nevazute_cati_bani_publici_au_primit_spitalele_din_moldova_2_out_of_5&utm_term=2017-08-08
4. <http://www.e-sanatate.md/News/7295/majoritatea-spitalelor-din-moldova-gestioneaza-banii-publici-in-secret>
5. <http://msmps.gov.md/>
6. <http://sindicat.md/documente/>
7. <http://cnam.md>